

Hastanelerdeki İğne Yaralanmaları ve El Hijyeni Uygulamaları

Needle Stick Injuries and Hand Hygiene Practices in Hospitals

Haluk Eraksoy

Istanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Sağlık çalışanları için en önemli mesleki risklerden biri, bir kesici ve delici alet yaralanması (KDAY)'na maruz kalmaktır. Her yıl dünyada en az 16 milyar injeksiyon uygulandığı bildirilmektedir. Bunların çok büyük bir çoğunluğu, tedavi edici işlemler için uygulanır. Bu uygulamaların güvenli olması, özellikle kanla bulaşan viruslar açısından önemlidir (1). Dünya üzerinde sağlık çalışanlarındaki hepatit B ve hepatit C olgularından %40 kadarının, HIV enfeksiyonlarından %2.5'inin mesleki iğne kazalarına bağlı olduğu hesaplanmıştır (2).

Klimik Dergisi'nin bu sayısında Karacaer ve arkadaşları (3)'ün, bir ikinci basamak hastanedeki KDAY sıklığını, türlerini, bunu etkileyen risk faktörlerini ve personelin bu konudaki bilgi ve tutumlarını değerlendirdikleri bir anket çalışmasının sonuçları yer alıyor. Anket çalışması bazı yönlerden ilginç sonuçlar vermiş. Örneğin, çalışanların yarından fazlasının son iki yıl içinde bir KDAY öyküsü tanımlamış olması ve bunların %85'ten fazlasının bir iğne kazası biçiminde ortaya çıkmış olması dikkati çekiyor. Çalışmaya katılan personelin %80'e yakınının mesleki yaralanmalar konusunda eğitim aldığı bildiriliyor. Buna karşılık, şaşırtıcı bir biçimde, eğitim alanlarda eğitim almayanlardan daha sık KDAY görülmüş. Bu durum, bir sağlık kuruluşunda eğitimle verilen bilgiler uygulamaya yansımadağı takdirde, aşılması gereken başka engeller olduğunu düşünmek ve bunlara eğilen çalışmalar planlamak gerektiğini gösteriyor. Sakallı Celal'in ünlü özlü sözlerinden biri buraya adeta denk düşüyor.

Aktuğ-Demir ve arkadaşları (4)'ün el hijyenine ilişkin farkındalığı ve bilgi düzeyini değerlendirdikleri bir araştırma da *Klimik Dergisi*'nin bu sayısında bir başka anket çalışması olarak yer alıyor. Çalışma, bir üniversite hastanesinde öğrencilerin, araştırma görevlilerinin ve öğretim üyelerinin üzerinde yapılmış. Son beş yıl içerisinde öğrencilerin %91'inin, araştırma görevlilerinin %73'ünün el hijyeni eğitimi aldığı; öğretim üyelerinin

ise hiçbirinin el hijyeni eğitimi almadığı saptanmış. Son bir yıl içerisinde eğitim alma oranı ise araştırma görevlilerinde %23, öğrencilerde %39 olarak saptanmış. Öğrencilerin bilgi düzeyinin, araştırma görevlisi ve öğretim üyelerinden daha yüksek olarak saptanması, araştırmanın en ilginç bulgusunu oluşturuyor. Uygun indikasyonda el hijyeni sağlama oranını \geq %85 olarak bildiren katılımcı hiç olmamış; bu oranı %70-85 arasında bildirenler ise çalışmaya katılanların dörtte birinden bile azını oluşturmaktaymış. "Eldiven giymek el hijyeni yerine geçer" bilgisinin katılımcılar tarafından en yanlış bilinen bilgi olduğu saptanmış ki bu durumda el hijyenine uyumsuzluğa başka bir "mazeret" aranması gereği kalmıyor.

Enfeksiyon kontrolüyle uğraşan bir komitenin böyle anketlerden çıkan sonuçlara bakarak, karamsarlık ya da yılgınlık içine girmesi, yapılabilecek en büyük yanlış olur. Tersine, bu sonuçlardan dersler çıkarılarak, hedefe yönelik hizmet içi eğitimlerin yanı sıra hastane yönetiminin desteğinin alınmasına yönelik çabaları da artırmak gerekecektir.

Kaynaklar

1. World Health Organization. *Guideline on the Use of Safety-Engineered Syringes for Intramuscular, Intradermal and Subcutaneous Injections in Health-Care Settings*. Geneva: WHO, 2016: 14.
2. World Health Organization. *The World Health Report 2002. Reducing Risks, Promoting Healthy Life*. Geneva: WHO, 2002: 73-4.
3. Karacaer Z, Diktaş H, Tosun S. İkinci basamak sağlık kuruluşunda sağlık personeli arasında kesici ve delici alet yaralanmaları sıklığı ve ilişkili risk faktörleri. *Klimik Derg.* 2018; 31(2): 88-93.
4. Aktuğ-Demir N, Sümer Ş, Demir LS, Ural O. Bir üniversite hastanesi öğrencileri, araştırma görevlileri ve öğretim üyelerinin el hijyeni hakkındaki bilgi düzeyleri. *Klimik Derg.* 2018; 31(2): 106-9.

Cite this article as: Eraksoy H. [Needle stick injuries and hand hygiene practices in hospitals]. *Klimik Derg.* 2018; 32(2): 77. Turkish.

Yazışma Adresi / Address for Correspondence:

Haluk Eraksoy, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Çapa, İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail: haluk.eraksoy@gmail.com

DOI: 10.5152/kd.2018.21

